

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing, wat betreft het aanpassen van het compensatiemechanisme
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Vlaanderen is ambitieus als het gaat over meer bos voor Vlaanderen. Het bosuitbreidingsplan van de Vlaamse Regering wordt sinds mei 2020 op het terrein uitgevoerd door de Bosalliantie. 4.000 ha extra bos tegen eind 2024 blijft de doelstelling.

Tegelijk is het belangrijk om de bescherming van bestaande bossen niet uit het oog te verliezen. Het bosareaal in Vlaanderen ging er de laatste decennia op achteruit. Nochtans is het bosdecreet van 13 juni 1990 duidelijk. Ontbossing is verboden. Er zijn niettemin enkele belangrijke afwijkingen voorzien.

Het boscompensatiemechanisme bestaat sinds 2001. In de periode 2001-2019 is er ca. 4.500 ha ontbost via een stedenbouwkundige vergunning of omgevingsvergunning. Ondanks het boscompensatiemechanisme werd er echter te weinig gecompenseerd met als gevolg dat er gedurende 2001-2019 een historisch passief werd opgebouwd. Er wordt stelselmatig aan gewerkt om dat historisch passief weg te werken. Ondertussen is duidelijk dat het compensatiemechanisme onvoldoende is aangepast aan de stijgende grondprijzen die we de laatste jaren gekend hebben. Bovendien wordt er ook meer gericht ingezet om via compensatie bv. stadsrandbossen te realiseren. Door hun centrale ligging zijn die gronden doorgaans ook duurder.

De Vlaamse Regering heeft de ambitie deze legislatuur geen verdere achterstand op te bouwen inzake compensaties door elke te compenseren bos effectief te compenseren. Dit voorontwerp van besluit beoogt daartoe een wijziging door de bosbehoudsbijdrage op te trekken. De principiëbeslissing daartoe werd reeds genomen naar aanleiding van het decreet van 1 juli 2022.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

In de beleidsnota Omgeving 2019 – 2024 van minister Demir maakt de minister onder SD 1 ‘*een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen*’, en meer specifiek onder OD 2. “*Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering*” melding van haar ambitie om te zorgen voor 10.000 ha bosuitbreiding tegen 2030, waarvan 4.000 ha deze legislatuur. Daarbij vermeldt ze ook dat ze zal zorgen voor een snelle en effectieve boscompensatie en erover zal waken dat de boscompensatieregeling sluitend blijft.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/343 van 8 augustus 2023.

Dit voorontwerp valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringsimpactanalyse (RIA) aangezien het regelgeving betreft waar geen vrije beleidsruimte bestaat. Meer specifiek werden de beleidscontouren reeds vooraf gevalideerd in de beleidsnota omgeving, zoals hierboven vermeld.

C. ADVIES MINARAAD

Het advies van de Minaraad werd verstrekt op 23 november 2023. Om rekening te houden met de door de Minaraad gemaakte opmerkingen wordt het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering op een aantal plaatsen aangepast. De voornaamste punten uit het advies worden als volgt beoordeeld:

- **Randnummer [9]: De Minaraad ondersteunt de verhoging van de bosbehoudsbijdrage.** De Raad stelt vast dat de boscompensatieregeling tot voor kort heeft geleid tot een achterstand van te compenseren oppervlakte. Met het oog op het zoveel mogelijk ontmoedigen van ontbossing, kan de Raad akkoord gaan met deze verhoging van de bijdrage. Voka en UNIZO steunen het optrekken van de bosbehoudsbijdrage niet. De Raad formuleert hierbij evenwel onderstaande bedenking.

Repliek: Er wordt akte genomen van het gegeven dat de Minaraad dit voorontwerp van besluit ondersteunt.

- **Randnummer [10]: Een verhoging van de bosbehoudsbijdrage leidt niet tot een planmatiger en robuuster bosbeleid.** De Raad stelde al eerder dat enkel een verhoging van het bedrag van de bosbehoudsbijdrage doorvoeren, zonder bijkomende flankerende maatregelen tot gevolg zal hebben dat het nog moeilijker wordt om effectieve bosuitbreiding te realiseren. Het huidige systeem wordt in grote mate gedreven door opportuniteiten en grondprijzen. Bovendien zou de verhoging van de boscompensatie mogelijks kunnen leiden tot meer compensaties in natura, wat op zijn beurt kan leiden tot minder robuuste bossen en een verdere versnippering van het landbouwareaal. De Raad wees in het advies uit 2021 over het bosuitbreidingsdecreet al op het belang om ook in compensatiedossiers een ruimtelijke (groene bestemmingen) en beleidsmatige (realisatie instandhoudingsdoelstellingen) focus te voorzien. De Raad vraagt om bijsturingen met het oog op een geïntegreerde en planmatige aanpak van het boscompensatiemechanisme. Dit betekent volgens de Raad dat een meer ingrijpende wijziging nodig is. Raad zou een open adviesvraag hierover verwelkomen.

Repliek: De steller van het besluit neemt akte van deze opmerking, en houdt deze indachtig bij het ontwerpen van het besluit dat de nieuwe bepalingen over boscompensatie uit het bosuitbreidingsdecreet van 29 juni 2022 uitwerkt. Er zal evenwel niet worden teruggekomen op principes die reeds decretaal werden beslist tijdens deze legislatuur, zoals het verder responsabiliseren van de vergunningverleners en het vastklikken van de keuzes inzake wijze van compensatie in geval van ontbossing van openbaar of privé-bos.

- **Randnummer [11]: Verduidelijk de inwerkingtreding van nieuwe bepalingen m.b.t. boscompensatie.** De Raad stelt vast dat met wat voorligt de nieuwe bepalingen over boscompensatie uit het bosuitbreidingsdecreet van 29 juni 2022 nog niet behandeld worden. De Raad vraagt naar een tijdspad voor de inwerkingtreding en vraagt om dit besluit ook voor advies voor te leggen.

Repliek: Een voorontwerp van besluit dat de nieuwe bepalingen over boscompensatie uit het bosuitbreidingsdecreet van 29 juni 2022 verder uitwerkt en zal activeren, is in voorbereiding. Het spreekt voor zich dat dit voorontwerp van Besluit aan de Raad zal voorgelegd worden voor advies, na eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

D. ADVIES RAAD VAN STATE

Het advies van de Raad van State werd verstrekt op 23 januari 2023. Om rekening te houden met de door de Raad gemaakte opmerkingen wordt het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering op een aantal plaatsen aangepast. De voornaamste punten uit het advies worden als volgt beoordeeld.

- **Randnummer [3]: Rechtsgrond.**
 - Voor het om advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt rechtsgrond gezocht in artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen', in samenhang met artikel 90*bis*, § 4, tweede lid, en artikel 90*ter*, § 7, vierde en zevende lid, van het Bosdecreet van 13 juni 1990. De Raad merkt op dat de verwijzing naar artikel 90*bis*, § 4, tweede lid fout is, en dat er verwezen moet worden naar artikel 90*bis*, § 4, derde lid, derde zin, van het Bosdecreet van 13 juni 1990.

Repliek: De steller van het ontwerp licht toe dat er naar het tweede lid verwezen wordt, gelet op een andere wijziging in de wetgeving die op komst is. De Raad merkt echter op dat er moet verwezen worden naar de rechtsgrond die momenteel van toepassing is. Dit wordt zo aangepast in de rechtsgronden van het besluit.

- Verder merkt de Raad op dat er niet bijkomend een beroep moet worden gedaan op de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Vlaamse Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Repliek: Dit artikel wordt bijgevolg geschrapt in de rechtsgronden van het besluit.

- Artikel 90*ter*, § 7, vierde en zevende lid, van het Bosdecreet van 13 juni 1990 machtigt de Vlaamse Regering om af te wijken van het verbod op ontbossing, respectievelijk om de nadere formele en procedurele regels voor de toepassing van deze paragraaf te bepalen. Die aangelegenheden zijn niet aan de orde in het te nemen besluit, waardoor deze rechtsgrond geschrapt kan worden.

Repliek: Dit artikel wordt bijgevolg geschrapt in de rechtsgronden van het besluit.

- **Randnummer [4]:** De rubriek 'Rechtsgronden' in de aanhef van het besluit moet worden aangepast aan wat hiervoor over de rechtsgrond voor het ontwerp is opgemerkt. Hiervoor verwijzen we naar randnummer 3, waar deze wijzigingen besproken worden.
- **Randnummer [5]:** De Raad merkt op dat, nu de verhoging van de bosbehoudsbijdrage lijkt te zijn ingegeven door de keuze om compensatieprojecten op bepaalde locaties te realiseren, die veeleer omwille van hun ligging dan omwille van de waarde van het te compenseren bosareaal tot hogere kosten aanleiding geven, de stellers van het ontwerp in elk geval moeten kunnen verzekeren dat de verhoogde bijdrage geen onevenredige gevolgen met zich meebrengt in het licht van de decretale doelstelling van de realisatie van een gelijkwaardig bosareaal, in het bijzonder voor wat betreft de houders van een omgevingsvergunning die moeten compenseren voor bossen met een relatief beperkte waarde.

De steller van het besluit wenst hier enige toelichting bij/repliek op te geven. Het waken over 'de gelijkwaardigheid' van het bosareaal als opdracht voor het boscompensatiemechanisme, gebeurt op verschillende wijzen.

- Zo is er bijvoorbeeld de compensatiefactor die toeneemt in functie van de 'waarde' van het bos, uitgedrukt in termen van boomsoortensamenstelling (factor = x1 of x 1,5 of x2) en al of niet typering als Europees te beschermen boshabitatype (factor = x3). De compensatiefactor speelt steeds en is dus gekoppeld aan karakteristieken van het (stuk) bos dat verdwijnt. Op die manier werkt de 'waarde van het bos dat verdwijnt' steeds door in de te realiseren boscompensatie.
- In gevallen waar compensatie gebeurt door middel van compensatie in natura, wordt de gelijkwaardigheid in bepaalde gevallen ook bewaakt door het ANB bij het goedkeuren van het compensatievoorstel. Hier gebruik het ANB het standstill-beginsel als richtinggevend.

Het basisbedrag voor de financiële boscompensatie, dat met deze wijziging aan de orde is, geldt ook alleen in de gevallen dat er gekozen wordt voor de financiële boscompensatie. Hier kan de effectief te realiseren bebossing op een andere plaats gebeuren, en deze zal doorgaans pas later gerealiseerd worden dan het moment van ontbossing. Er is dus geen éénduidige band tussen de 'ontbossing' en de uiteindelijke plek en het moment waar een nieuw bos tot stand komt. Inzake het vaststellen van het bedrag is omwille van praktische redenen gekozen te werken met één bedrag dat geldt voor het hele Vlaamse gewest. Dat bedrag wordt bepaald door het gemiddelde van verwervingsprijs van te bebossen grond betaald door het ANB. De kostprijs van te realiseren bebossing wordt in overgrote mate bepaald door de verwerving van de grond om te compenserende bebossing te realiseren.

De bezorgdheid van de Raad in randnummer 5.2 lijkt de steller van het besluit door bovenstaande redenen onterecht.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Voorliggend dossier is een eerste stap in de vereiste wijziging van Besluit van de Vlaamse Regering van 16/02/2001. Dit betekent dat de bosbehoudsbijdrage wordt opgetrokken tot 5,6 euro/m².

Deze aanpassing werd reeds aangekondigd bij het voorbereiden van het Decreet van 1 juli 2022 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Veldwetboek van 7 oktober 1886, het Bosdecreet van 13 juni 1990, het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk

milieu en het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002, wat betreft het beschermen van de bossen en het natuurbeheer van openbare terreinen. Het optrekken van basisbedrag voor financiële boscompensatie staat vermeld in de memorie van toelichting op pag. 9 (zie document VR 2022 1305 DOC.0527/5BIS).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

1° Middels dit punt wordt het bedrag voor de financiële compensatie opgetrokken naar 5,6 €/m².

2° en 3° Middels deze punten wordt het referentiejaar voor de indexering gewijzigd van 2017 naar 2024.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

Het aldus aangepaste en als bijlage toegevoegde ontwerpbesluit heeft geen andere weerslag op de begroting, het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap of op de lokale besturen dan aangegeven in de nota aan de leden van de Vlaamse Regering bij de principiële goedkeuring.

4. VERDER TRAJECT

Na deze definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering dient de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme het besluit in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing, wat betreft het aanpassen van het compensatiemechanisme en het aanpassen van de bosbehoudsbijdrage;

2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten het voornoemd ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

- het definitief goed te keuren ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering
- het advies van de Raad van State